

Nr 93.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1932 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till särskild polisverksamhet för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m., jämte en i ämnet väckt motion.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 4 januari 1932 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov hade Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkt 100 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden samma dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i ämnet, till särskild polisverksamhet för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m. för budgetåret 1932/1933 beräkna ett extra anslag, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, av 200,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition, nr 182, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att till särskild polisverksamhet för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m. för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, av 200,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till berörda statsrådsprotokoll.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t årligen anvisat extra anslag alltsedan budgetåret 1923/1924.

För innevarande budgetår har riksdagen, i enlighet med av Kungl. Maj:t i proposition nr 73 till 1931 års riksdag framlagt förslag, genom skrivelse den 15 april 1931, nr 115, till förevarande ändamål anvisat ett extra anslag av 200,000 kronor. Av anslagsbeloppet avsågs, enligt nyssnämnda proposition, 110,000 kronor till bidrag till spritpolisavdelningen i Stockholm, under det att för länsstyrelsernas del beräknades 90,000 kronor, inklusive viss medelsreserv.

Med undantag för budgetåret 1926/1927 har anslaget för varje gång anvisats att utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Genom brev den 15 maj 1931 har Kungl. Maj:t bemyndigat överståthållar-ämbetet att från det för innevarande budgetår till ifrågavarande ändamål anvisade anslaget, såsom bidrag till Stockholms stads polisverksamhet för uppdagande av olovlig införsel av spritdrycker ävensom lönnbränning m. m. i Stockholms stad och län under tiden 1 juli 1931—30 juni 1932, till staden utbetala ett belopp av 110,000 kronor, dock under villkor att Stockholms stadsfullmäktige för berörda verksamhet under samma tid beviljade ett belopp av minst 25,000 kronor. Samtidigt förordnade Kungl. Maj:t, att stadens ifrågavarande polisverksamhet finge, då för fullföljande av påbörjad spaning eller eljest anledning därtill föreläge, utsträckas jämväl till annat än Stockholms län.

Vidare har Kungl. Maj:t genom cirkulär den 26 juni samt särskilda brev den 9 och 30 oktober 1931 bemyndigat envar av vissa länsstyrelser att av ifrågavarande anslag under budgetåret 1931/1932 för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m. använda närmare angivet belopp; utgörande de sålunda anvisade medlen tillhopa 80,650 kronor. I samband därmed har Kungl. Maj:t bland annat förklarat, att den polisverksamhet, för vilken medel sålunda ställts till förfogande, finge, då för fullgörande av påbörjad spaning eller eljest anledning därtill föreläge, utsträckas till annat län.

Ytterligare har Kungl. Maj:t genom brev den 5 juni 1931 bemyndigat överståthållarämbetet att för anskaffande av en mindre motorkryssare för Stockholms tullpolisavdelning mot redovisningsskyldighet utbetala bland annat ett belopp av 2,700 kronor att avföras från det för innevarande budgetår till ifrågavarande ändamål anvisade anslaget.

Vid anmälan av förevarande anslagsäskande har departementschefen anført följande:

»I årets statsverksproposition framhöll jag i samband med anslagsberäkningen till ifrågavarande ändamål, att de organisatoriska förändringar beträffande polisväsendet, till vilka förarbeten då påginge, icke toge sikte på spritpolisorganisationen men beräknades kunna bidra till en höjning av effektiviteten av de nuvarande anordningarna med spritpolis. Visserligen syntes icke, anförde jag vidare, i anledning därav, åtminstone för närvarande, några ändringar böra vidtagas i den nuvarande spritpolisorganisationen, något som dock vid tiden för statsverkspropositionens avlåtande icke med full säkerhet läte sig bedöma. Sedan numera förarbetena slutförts och i anledning av desamma ett förslag till vissa ändringar i 1925 års polisorganisation denna dag förelagts Kungl. Maj:t (proposition nr 178), torde berörda spörsmål åter få upptagas till behandling. Därvid får jag vidhålla den uppfattning, jag sålunda gav uttryck åt i statsverkspropositionen. Visserligen är det avsett, att den föreslagna statspolisen, bland andra uppgifter, skall hava att lämna spritpolisen biträde, exempelvis vid vägpatrullering och fordonsvisitering. Detta synes emellertid, enligt det nu framlagda förslaget, närmast bliva att betrakta som ett välbehövt tillskott för höjande av spritpolisens effektivitet. I varje fall torde det vara lämpligt att först avvakta erfarenhet om

statspolisavdelningarnas verksamhet i förevarande hänseende, innan ståndpunkt togs till frågan, om desamma helt eller delvis kunna ersätta spritpolisen.

Om jag alltså utgår från att de nuvarande anordningarna i fråga om spritpolis böra bibehållas i huvudsak oförändrade under nästa budgetår, återstår att pröva frågan om medelsbehovet för nämnda tid.

Statens bidrag till den särskilda spritpolisavdelningen vid Stockholms poliskår bestämdes, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, för innevarande budgetår till 110,000 kronor, vilket i förhållande till närmast föregående budgetår innebar en höjning av 35,000 kronor. Genom att statsbidraget sålunda förhöjts har avdelningen kunnat utökas med tre man. Härigenom har möjlighet vunnits att på ett mera effektivt sätt än förut sörja för bevakningen av infartsvägarna till Stockholm, varjämte bevakningen på andra platser kunnat utökas. Överståthållarämbetet har nu hemställt om oförändrat bidrag till spritpolisavdelningen i Stockholm för nästa budgetår. Jag tillstyrker ämbetets framställning. Bidraget torde liksom hittills böra utgå under villkor att staden av egna medel bidrager med minst 25,000 kronor årligen.

Vad beträffar anslagen till länsstyrelserna är att märka, att enligt generaltullstyrelsens och kontrollstyrelsens år 1929 framlagda förslag en del av spritpolisens nuvarande uppgifter efter hand skulle kunna överflyttas å tullpersonal med viss polisutbildning. Enligt vad jag inhämtat har generaltullstyrelsen — liksom åren 1929 och 1930 — även sistförflytna år anordnat en kurs för utbildning i detektivtjänst av ett mindre antal befattningshavare i tullverket. Under nämnda tre år hava sammanlagt omkring 30 tulltjänstemän erhållit sådan utbildning. De sålunda utbildade tulltjänstemännen torde emellertid alltjämt behöva tagas i anspråk för insättande på punkter, där spritpolis ej finnes men där särskild spaning rörande spritsmuggling visar sig vara av nöden. Någon överflyttning av spritpolisens nuvarande uppgifter på tullpersonal kan därför ej heller under nästa budgetår äga rum i avsevärd omfattning.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget var ett belopp av 90,000 kronor avsett för spritpolisverksamhet inom de särskilda länen samt till någon del såsom medelsreserv. Därav har, såsom framgått av den lämnade redogörelsen, ställts till olika länsstyrelser förfogande sammanlagt 80,650 kronor. Med hänsyn till vad nyss anförts synes man för nästa budgetår icke kunna räkna med någon sänkning av sistnämnda belopp. Då härjämte ett icke alltför knappt tilltaget belopp bör stå till Kungl. Maj:ts förfogande för mötande av uppkommande nya anslagsbehov av mer eller mindre tillfällig natur, torde det för länsstyrelsernas del erforderliga anslagsbeloppet — inklusive nämnda medelsreserv — även för nästa budgetår böra beräknas till 90,000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle alltså anslaget för nästa budgetår behöva upptagas till det preliminärt uppförda beloppet (110,000 + 90,000) 200,000 kronor. Det synes icke lämpligt att vid anslagets beviljande knyta villkor,

innebärande inskränkningar i möjligheten att använda detsamma för verksamhet inom de delar av riket, där spritpolis visar sig särskilt behöfelig.

Jämväl för budgetåret 1932/1933 torde anslaget böra utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel.»

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr *M. Andersson* i Igelboda väckt motion, nr 507, vari hemställts, att riksdagen vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition i ämnet måtte beakta de synpunkter, som i motionen anförts, samt att statsutskottet måtte föreslå de jämkningar i bestämmelserna rörande ifrågavarande anslags användande, som därför kunde erfordras.

Beträffande nämnda synpunkter och de skäl, motionären anført till stöd för sitt förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Då olovlig införsel av spritdrycker och annan olaga rusdryckshantering alljämt förekommer i avsevärd omfattning, får utskottet förorda, att, i likhet med vad som ägt rum alltsedan budgetåret 1923/1924, medel anvisas jämväl för nästkommande budgetår till särskild polisverksamhet för uppdagande av dylikt brottsligt förfarande. Mot det äskade beloppets storlek, i vilket hänseende i förhållande till det för löpande budgetår beviljade anslaget ingen ändring ifrågasatts, har utskottet icke funnit anledning till erinran. Då så icke heller varit fallet beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag i övrigt, får utskottet tillstyrka bifall till propositionen. Såsom departementschefen anført, torde ärendet kunna avgöras oberoende av det för innevarande riksdag framlagda förslaget om vissa ändringar i 1925 års polisorganisation.

Med anledning av den i ämnet väckta motionen får utskottet anföra följande.

Motionen synes huvudsakligen avse stadgande om rätt för landsfiskaler och fjärdingsmän, vilka icke eljest åtnjuta någon ersättning från ifrågavarande anslag, att vid resor för uppdagande av olaga rusdryckshantering och vid hämtning av för sådan hantering misstänkta personer erhålla resekostnadsersättning och dagtraktamente från förevarande anslag, därest dylik gottgörelse ej i annan ordning utgår.

Enligt bestämmelserna i kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 342) angående ersättning åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet för vissa av deras verksamhet föranledda utgifter m. m. äger landsfiskal, då han företager tjänsteresa om minst tre kilometer för förebyggande av brott eller brottslingars efterspanande och gripande eller annan undersökning eller utredning med anledning av sådan överträdelse av lag eller allmänna stadganden, som utgöra föremål för allmän åklagares beivran, att uppbära resekostnadsersättning av statsmedel enligt allmänna resereglementet. Traktamentsersättning utgår däremot icke, men för särskild utgift, som landsfiskal, utöver kostnader för eget behov, måst vidkännas för behörigt verkställande

av sådan åtgärd, som nyss sagts, åtnjuter han jämväl ersättning av statsmedel. Vidare gäller enligt sagda kungörelse, att länsstyrelse äger, därest fjärdingsman enligt överordnads befallning inom det område, för vilket han är anställd, företagit resa för ändamål, som ovan omförmäls, eller för delgivning av stämning eller föreläggande i brottmål samt resan förorsakat honom särskilt stora utgifter, på framställning tilldela honom ersättning av statsmedel för resekostnaden eller någon del därav. För sådan särskild utgift, som ovan sagts, är fjärdingsmannen jämväl berättigad till ersättning.

Den vederbörande enligt berörda kungörelse tillkommande ersättningen utanordnas från riksstatsanslaget till vissa ersättningar åt befattningshavare vid polis- och åklagarväsendet.

De sålunda meddelade föreskrifterna äro uppenbarligen gällande jämväl, därest fråga är om olaga rusdryckshantering, och utskottet har icke funnit skäl att i anledning av den väckta motionen förorda bestämmelser av innehåll, att befattningshavare, varom nu är fråga, skola för sådant fall tillerkännas en utvidgad rätt till ersättning, utgående från anslaget till spritpolisen.

Vidare har i motionen framhållits, att, enär starka klagomål framkommit från vissa trakter vid norska gränsen, särskilt norra Värmland, över de därstädes i fråga om smuggling av sprit rådande missförhållandena, en skärpning av kontrollen där synes vara påkallad. Vad angår denna fråga, anser sig utskottet blott böra hänvisa till departementschefens yttrande, varav torde framgå, att anslaget är avsett att av Kungl. Maj:t användas för verksamhet inom de delar av riket, där spritpolis visar sig särskilt behövlig.

Av vad sålunda anförts följer, att utskottet finner motionen icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

a) att riksdagen må till särskild polisverksamhet för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m. för budgetåret 1932/1933 anvisa ett extra anslag, att utgå av statsverkets fond av rusdrycksmedel, av 200,000 kronor; samt

b) att herr Anderssons i Igelboda ovanberörda motion, II: 507, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 maj 1932.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Kvarnzelius, Lindblad, Widell, Bergqvist, Svensson* i Kompersmåla, *Johansson* i Fredrikslund, *Asplund, Bergström, Andersson* i Eliantorp, *Petrén, Hellberg* och *Sandén* samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Nilsson* i Bonarp, *Bengtsson* i Norup, *Strindlund, Olsson* i Blädinge, *Wigforss, Holmgren, Olofsson* i Digernäs och *Jonsson* i Eskilstuna.
